

Esiopetusikäisten lasten kokemuksia joukkueurheilun
sosiaalisista hyödyistä ja vuorovaikutuksen kehittymisestä

Varhaiskasvatuksen opettajan tutkinto-ohjelma, kasvatustiede

Turun yliopisto, Rauma

Kandidaatintutkielma

Ella Leppänen

Eetu Levonen

2.4.2026

Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Varhaiskasvatuksen opettajan tutkinto-ohjelma, kasvatustiede

Tekijä(t): Ella Leppänen ja Eetu Levonen

Otsikko: Esiopetusikäisten lasten kokemuksia joukkueurheilun sosiaalisista hyödyistä ja vuorovaikutuksen kehittymisestä

Ohjaaja(t): Yliopistolehtori Anne Sorariutta

Sivumäärä: 24 sivua

Päivämäärä: 2.4.2026

Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena oli tarkastella, millaisia sosiaalisia hyötyjä esiopetusikäiset lapset kokevat saavansa joukkueurheilusta sekä miten joukkueessa toimiminen vaikuttaa heidän vuorovaikutustaitoihinsa heidän omasta näkökulmastaan. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentui Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) sekä aiempien kansainvälisten tutkimusten pohjalle, joissa korostetaan sosiaalisten taitojen, vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden merkitystä lapsen kokonaisvaltaisessa kehityksessä. Aiemmat tutkimukset osoittavat, että joukkueurheilu tarjoaa lapsille luonnollisen ympäristön harjoitella yhteistyötä, tunteiden säätelyä, prososiaalista käyttäytymistä sekä kommunikaatiotaitoja.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, ja aineisto kerättiin haastattelemalla neljää lasta, jotka olivat harrastaneet joukkueurheilua esiopetusiässä. Haastattelut litteroitiin ja analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Analyysin tavoitteena oli tunnistaa lasten kokemuksista nousevia teemoja, jotka kuvaavat joukkueurheilun sosiaalisia hyötyjä ja vaikutuksia vuorovaikutustaitoihin.

Tulokset osoittavat, että joukkueurheilu tarjoaa lapsille merkittäviä sosiaalisia hyötyjä, mutta vaikutukset ovat yksilöllisiä. Keskeisiksi hyödyiksi nousivat ystävyysuhteiden muodostuminen, yhteenkuuluvuuden ja emotionaalisen tuen kokemukset sekä sosiaalisen verkoston laajeneminen. Lapset kuvasivat joukkueen ilmapiiriä kannustavaksi ja turvalliseksi, ja he toivat esiin tilanteita, joissa onnistumisia jaettiin yhdessä ja toisia tuettiin myös epäonnistumisten hetkellä. Vuorovaikutustaitojen osalta tulokset vaihtelivat: osa lapsista koki joukkueurheilun vahvistaneen heidän sanallista vuorovaikutustaan ja rohkeuttaan ilmaista mielipiteitään, kun taas toiset tukeutuivat enemmän sanattomiin vuorovaikutuksen muotoihin. Yhteistä kaikille oli kuitenkin se, että joukkueurheilu tarjosi runsaasti mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja sen harjoitteluun.

Tutkimus osoittaa, että joukkueurheilu voi toimia esiopetuksen tavoitteita tukevana oppimisympäristönä, jossa lapset harjoittelevat sosiaalisia taitojaan, yhteistyötä, empatiaa ja itsesäätelyä. Vaikutusten yksilöllisyys korostaa kuitenkin tarvetta huomioida lapsen omat lähtökohdat. Jatkossa olisi hyödyllistä tutkia laajempaa joukkoa lapsia, jotta ilmiötä voitaisiin tarkastella vielä monipuolisemmin.

Avainsanat: joukkueurheilu, sosiaaliset taidot, vuorovaikutustaidot, laadullinen tutkimus, esiopetus

Sisällys

1. Johdanto	4
2. Teoreettinen tausta	6
2.1 Sosiaalinen kehitys ennen kouluikää	6
2.1.1 Sosiaalisten taitojen kehitys 1–2-vuotiailla	6
2.1.2 Sosiaaliset taidot 3–4-vuotiailla	6
2.1.3 Sosiaaliset taidot 5–6-vuotiailla	7
2.2 Sosiaalinen kehitys ryhmässä	7
2.3 Sosiaalisen oppimisen teoria	8
2.4 Roolit ja ryhmäkoheesio joukkueessa	8
2.5 Joukkueurheilu ja sosiaalinen vuorovaikutus	9
3. Tutkimusongelmat	10
4. Tutkimusmenetelmät	11
4.1 Osallistujat	11
4.2 Aineiston hankkiminen ja kuvaus	11
4.3 Aineiston analysointi.....	12
4.4 Tutkimusetiikka	13
5. Tutkimustulokset	14
5.1 Sosiaaliset hyödyt joukkueurheilussa	14
5.1.1 Ystävyyssuhteita ja sosiaalista verkostoa rakentava kokemus	14
5.1.2 Yhteenkuuluvuutta ja emotionaalista turvaa tuottava kokemus	14
5.2 Joukkueurheilun vaikutukset vuorovaikutustaitoihin	15
5.2.1 Aktiivinen ja luottamuksen kautta rohkaistunut vuorovaikuttaja	15
5.2.2 Varovasti rohkaistunut vuorovaikuttaja	16
5.2.3 Toiminnallinen mutta puheesta vetäytyvä vuorovaikuttaja	17
6. Pohdinta	19
Lähdeluettelo	22
Liitteet	24

1. Johdanto

Esiopetussuunnitelmassa kerrotaan tärkeänä periaatteena, että lapsella on oikeus sosiaalisten taitojen vahvistamiseen sekä monipuoliseen vuorovaikutukseen (Opetushallitus, 2014). Opetushallituksen mukaan “vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa” (s. 17). Lapsen sosiaalisen vuorovaikutuksen laatu on yhteydessä lapsen hyvinvointiin ja sosiaaliseen kompetenssiin (Neitola ym., 2024). Kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että järjestetyt urheiluharjoitukset ”luonnollisina laboratorioina”, kehittävät lasten sosiaalisia taitoja, kuten yhteistyötä, kommunikaatiota ja konfliktien ratkaisua, ohjatuissa ja sääntöihin perustuvassa ympäristössä (Bhimavarapu, 2025). Artikkelissa todetaan, että joukkueurheilun rakenteelliset elementit, kuten selkeät roolit, yhteiset tavoitteet ja aikuisen ohjaus, luovat olosuhteet lapsille harjoitella sosiaalista vuorovaikutusta ja oppia taitoja, jotka siirtyvät mahdollisesti myös urheilun ulkopuolisiin tilanteisiin.

Liikunta tarjoaa lapsille mahdollisuuksia oppia ja harjoitella sosiaalisia elämäntaitoja, kuten vastuunottoa, yhteistyötä, toisten huomioimista ja sääntöjen noudattamista (Weiss & Wiese-Bjornstal, 2009). Heidän mukaansa fyysinen aktiivisuus sisältää luonnollisia sosiaalisia tilanteita, joissa lapset oppivat ja harjoittelevat toimimaan ryhmän jäsenenä ja harjoittelevat prososiaalista toimintaa, kuten reiluutta, kompromissien tekemistä ja kunnioitusta. Tutkimuksen raportissa todetaan myös, että myönteinen vuorovaikutus ja vertaissuhteet joukkueessa ovat yhteydessä lasten sosiaaliseen hyväksyntään, sosiaalisten taitojen ja positiivisten tunnekokemusten vahvistumiseen. Näin ollen joukkueurheilu mahdollistaa lapsille kehityksellisesti rikkaan ympäristön, jossa sosiaaliset taidot voivat kehittyä fyysisen vuorovaikutuksen ja yhteisten tavoitteiden kautta.

Erdilanita ja Ma'mun (2024) kertovat, että tutkimuksesta on saatu tuloksia siitä, että urheilusta on tullut tapa tukea lasten luonteen rakentumista sekä vuorovaikutustaitojen kehitystä. Tutkimuksessa korostetaan sitä, että urheilutoiminta mahdollistaa lapsille esimerkiksi itsesäätelyn, tunteiden ilmaisun, kognitiivisten taitojen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen harjoittelun fyysisen toiminnan kautta. Tämä on linjassa Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) kanssa, jossa todetaan, että yhteisesti sovitut pelisäännöt ja selkeät toimintatavat luovat turvallisen ja myönteisen ilmapiirin, joka tukee

lasten itsetuntoa, sosiaalisten taitojen vahvistumista ja oppimisen valmiuksia. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan monipuoliset oppimisympäristöt rohkaisevat lapsia aktiivisuuteen ja edistävät yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta vertaisryhmässä. Joukkueurheilu voidaan siis nähdä esiopetuksen tavoitteita tukevana toimintaympäristönä, jossa lasten on mahdollista harjoitella sosiaalisia taitojaan, osallistua yhteisten sääntöjen luomiseen ja kokemaan osallisuutta ryhmässä.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä aikaisemmat tutkimukset osoittavat sen, että joukkueurheilun kautta lapsille avautuu monipuolisia mahdollisuuksia itsesäätelyyn, sosiaalisten taitojen sekä vuorovaikutuksen harjoitteluun. On tärkeää tarkastella näiden havaintojen pohjalta, kuinka esiopetusikäiset lapset kokevat itse joukkueurheilun sosiaaliset vaikutukset. Tämän tutkimuksen tavoitteena onkin selvittää, millaisia sosiaalisia hyötyjä esiopetusikäiset lapset kokevat osallistuessaan joukkueurheiluun sekä miten joukkueessa urheileminen vaikuttaa heidän vuorovaikutustaitoihinsa heidän omasta mielestään.

2. Teorettinen tausta

2.1 Sosiaalinen kehitys ennen kouluikää

2.1.1 Sosiaalisten taitojen kehitys 1–2-vuotiailla

Lapsen ensimmäinen sosiaalinen piirre, joka esiintyy normaalisti 3 kuukauden ikäisenä on sosiaalinen hymy (Ahonen ym., 2023). Jo 6 kuukauden ikäisenä lapsi on oppinut vuorovaikutuksen säännöt, jotka ovat kehittyneet vuorovaikutuksessa hoitavaan vanhempaan. Vuoden ikäisenä lapsi alkaa käyttää jaettua tarkkaavaisuutta, jossa lapsi ja aikuinen yhdessä toimivat esimerkiksi jonkin tavoitteen eteen. Noin 1.5 vuoden iässä lapsi alkaa osoitella esineitä, ja tässä vaiheessa lapsi on tyypillisesti siirtynyt tavoitteelliseen kommunikointiin. Tähän ikävuoteen sisältyy myös ensimmäisten prososiaalisten taitojen esiintyminen lapsella. Noin 2-vuotiaana lapset alkavat osoittamaan ensimmäisiä empatiataitojaan muita kohtaan. Varhaiset sosiaaliset taidot näyttäytyvät vauvan ja hoitavan aikuisen välillä eri tavoin (Dhanda & Chhikara, 2003). Lapsi voi esimerkiksi käyttää ilmeilyä, ääntelyä ja kehon liikehdintää apuna, saadakseen aikuisen kontaktin. Ensimmäisen vuoden aikana lapsi alkaa hakea aikuiselta emotionaalisia vihjeitä, sekä arvioida sosiaalisia tilanteita.

2.1.2 Sosiaaliset taidot 3–4-vuotiailla

Kolmevuotiaat lapset alkavat osoittaa prososiaalista käyttäytymistä, esimerkiksi jakamalla toisille lapsille pelimerkit pelin alussa (Ahonen ym., 2023). Kolmevuotiaiden lasten jakaminen ei kuitenkaan toimi spontaanisti, vaan vaatii usein aikuisen tukea. Sen lisäksi lapset reagoivat useasti epätasaiseen jakoon voimakkaasti egosentrisen ajattelun vuoksi. Neljävuotiaiden lasten mielenteorian kehittyminen auttaa huomioimaan muiden lasten tarpeita. Lasten sosiaalista kompetenssia voidaan alkaa karkeasti arvioida kolmen osa-alueen avulla. Osa-alueet ovat tarkkaavaisuuden säätelyn ja toiminnan ohjauksen taidot vuorovaikutuksessa, sosioemotionaaliset taidot sekä kommunikaatiotaidot. Nämä taidot voivat kehittyä nopeasti, mutta myös ottaa tilapäisiä notkahduksia, jos lapsi esimerkiksi vaihtaa varhaiskasvatusympäristöä. Kayan ja Deniz (2020) kuvaavat tutkimuksessa, että *Life Skills Education program* -ohjelmaan osallistuneiden neljävuotiaiden lasten itsenäisyys, sosiaalinen yhteistyö ja vuorovaikutus kehittyivät tilastollisesti merkittävästi ohjelman jälkeen. Ohjelman vaikuttavuus perustui sen rakenteeseen ja sisältöön, joka kohdistui systemaattisesti lasten emotionaalisten ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseen. Tutkimuksessa raportoitiin, että

kaikkien kolmen sosiaalisten kompetenssin osa-alueen pistemäärät olivat säilyneet osallistuneilla lapsilla 12 viikon seurannan jälkeen. Ohjelmalla voitiin todeta olevan pitkäaikaiset vaikutukset lasten kehitykseen.

2.1.3 Sosiaaliset taidot 5–6-vuotiailla

Aytar ja Ölçer (2014) kuvasivat 5–6-vuotiaiden lasten sosiaalisia taitoja ja havaitsivat niiden rakentuvan erityisesti kolmesta osa-alueesta: yhteistyöstä, itsehillinnästä ja itseilmaisusta. Nämä taidot ovat keskeisiä varhaiskasvatustieteen loppupuolella, jolloin vertaisryhmän merkitys kasvaa ja lapsen kyky säädellä omaa käyttäytymistään kehittyy. Tutkimus osoitti myös, että vanhempien tavalla kasvattaa lapsi on vaikutus näiden kolmen osa-alueen kehittymiseen. Lisäksi tutkimuksessa havaittiin, että erityisesti äitien sensitiiviset ja johdonmukaiset kasvatustavat olivat yhteydessä parempiin sosiaalisiin taitoihin, kun taas fyysinen rankaiseminen ja vähäinen tuki heikensivät lasten itseilmaisus- ja yhteistyötaitoja. Lapsen taustatekijöillä, kuten esimerkiksi iällä tai sisarusten määrällä, ei ollut merkittävää yhteyttä sosiaalisten taitojen tasoon.

Ahonen ym. (2023) tuovat esiin, että lapsen sosiaalisten taitojen omaksumiseen vaikuttavat vanhemmat ja perheen vuorovaikutusmallit. Nämä mallit voivat ohjata lapsen sosiaalista kehitystä sekä suorien että epäsuorien vaikutusten kautta. Suora vaikutus voi esimerkiksi näyttäytyä tilanteissa, joissa vanhempi järjestää lapselle mahdollisuuksia tavata kavereitaan vapaa-ajalla. Lapsen sosiaaliseen käyttäytymiseen vaikuttavatkin sekä perheen toimintatavat että erilaiset ympäristöt ja ihmiset, joiden kanssa lapsi on vuorovaikutuksessa.

2.2 Sosiaalinen kehitys ryhmässä

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus, 2014) todetaan, että sosiaaliset taidot ja niiden kehittyminen ovat osa esiopetuksen tavoitteita ja henkilöstö tukee niiden kehittämistä. Asiakirjan mukaan ”sosiaaliset taidot kehittyvät mallioppimisen ja saatujen kokemusten myötä sekä sosiaalisista tilanteista saadun palautteen avulla” (s. 21). Lapselle tarjotaan esiopetuksessa mahdollisuus vahvistaa monipuolisesti omia sosiaalisia taitojaan. Sosiaalinen ja emotionaalinen kompetenssi on keskeinen osa lasten vuorovaikutusta vertaisryhmissä (Webster-Stratton ja Reid, 2004). Tutkijoiden mukaan sosiaalisesti taitavat lapset toimivat yhteistyössä muiden kanssa, säätelevät käyttäytymistään ja muodostavat myönteisiä ystävyyssuhteita. Tutkimuksessa esitetty interventio sisältää tavoitteita, joissa

harjoitellaan ryhmässä toimimisen kannalta olennaisia taitoja, kuten ohjeiden seuraamista, sääntöjen noudattamista, vuoron odottamista ja yhteistyötä toisten lasten kanssa.

2.3 Sosiaalisen oppimisen teoria

Albert Banduran (1977) sosiaalisen oppimisen teoria kuvaa, miten oppiminen tapahtuu havainnoimalla sosiaalisessa kontekstissa muiden käyttäytymistä ja sen seurauksia. Teorian mukaan ihminen pystyy omaksumaan uusia käyttäytymismalleja ilman omaa kokemusta pelkästään tarkkailemalla toisia ihmisiä. Teoriassaan Bandura määrittelee havaintojen kautta tapahtuvan oppimisen neljän osaprosessin kautta. Nämä neljä osaprosessia ovat motivaatio, tarkkaavaisuus, havaittujen toimintojen mieleen painaminen ja käyttäytymisen tuottaminen. Prosessit mahdollistavat mallista opitun käyttäytymisen omaksumisen ja sen ilmentämisen. Bandura korostaa sijaisvahvistuksen merkitystä. Ihminen arvioi mallin toiminnan seurauksia ja muodostaa odotuksia siitä, minkälaisia seurauksia samankaltainen käyttäytyminen tuottaa. Toisten ihmisten saamat rangaistukset ja palkinnot vaikuttavat siihen, kuinka todennäköisesti ihminen omaksuu ja toteuttaa kyseistä käyttäytymismallia. Teorian keskeinen piirre on vastavuoroinen determinismi, jonka mukaan yksilön kognitiiviset tekijät, ympäristö ja käyttäytyminen ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiminen ei ole siis yksisuuntainen reaktio ulkoisiin ärsykeisiin, vaan siihen vaikuttavat ympäristö ja omat ajattelu- sekä tulkintaprosessit.

2.4 Roolit ja ryhmäkoheesio joukkueessa

Eys ja Carron (2001) kertovat, että ryhmissä muodostuu usein roolit jokaiselle jäsenelle, ja roolit nähdään keskeisenä osana joukkueen toimintaa. Selkeä roolijako jäsentää joukkueen tehtäviä ja määrittelee, miten jokainen joukkueen jäsen pystyy osallistumaan joukkueen tavoitteen saavuttamiseen omalla toiminnallaan. Tutkimuksen tulosten perusteella roolien selkeys tukee joukkueen yhtenäisyyttä, kun jäsenet tuntevat roolinsa ja vastualueensa, he kokevat joukkueen toiminnan johdonmukaiseksi ja tavoitteisiin suuntautuneemmaksi. Tutkimuksessa käy myös ilmi, että selkeästi määritellyt roolit ovat osa joukkueen toimivuutta, sillä ne lisäävät sekä yksilön että ryhmän kokemusta omasta pystyvyydestään joukkueessa. Eys ja Carron tarkastelevat myös roolien epäselvyyttä, jonka he määrittelevät monidimensionaaliseksi ilmiöksi. Roolien epäselvyys koostuu neljästä osa-alueesta: pelaajan epävarmuudesta omien vastualueiden laajuudesta, roolisuoritukseen liittyvästä vastuusta, roolin laiminlyönnistä sekä roolin toteutumiseen tarvittavasta käyttäytymisestä.

Tutkimuksessa todetaan, että epävarmuus omasta roolista on yhteydessä heikompaan ryhmäkoheesioon, sillä se ennustaa sekä ryhmän sisäisen yhtenäisyyden että yksilön kokemien tehtävään liittyvien vaatimusten ja odotusten vähenemistä. Tutkimuksessa havaittiin, että mitä selkeämmät pelaajien vastuualueet olivat, sitä vahvemiksi he kokivat joukkueen toiminnan johdonmukaisuuden, selkeyden ja yhteisen tavoitteen. Selkeät roolit loivat perustan luottamukselle ja yhteistyölle, sillä pelaajat ymmärsivät, miten heidän oma toimintansa vaikutti muiden pelaajien toimintaan joukkueessa. Tämä ilmiö näkyi parempana yhtenäisyytenä ja kykyinä suuntautua yhteisiin tavoitteisiin.

2.5 Joukkueurheilu ja sosiaalinen vuorovaikutus

Joukkueurheilu tarjoaa lapsille ympäristön, jossa sosiaalinen vuorovaikutus on jatkuvaa ja jossa sosiaalisia taitoja voidaan harjoitella erilaisissa tilanteissa. Gil-Madrona ym. (2014) tutkimuksessa todetaan, että liikunta ja erityisesti pelilliset harjoitukset ja tilanteet luovat mahdollisuuksia oppia käyttäytymismalleja, jotka tukevat lapsen kykyä toimia ryhmässä. Tutkimuksessa korostetaan erityisesti sitä, että fyysisen kasvatuksen tunneilla eli esimerkiksi liikunnan tunneilla lapset harjoittelevat taitoja, kuten yhteistyötä, tunteiden ilmaisua, toisten huomioon ottamista ja vuorovaikutusta. Pelit, liikunta ja ryhmätoiminta mahdollistavat lapsille tilanteita, joissa he oppivat pyytämään apua, odottamaan omaa vuoroaan, ratkaisemaan arjen sosiaalisia tilanteita ja ilmaisemaan mielipiteitään. Tutkimuksen mukaan sosiaalisten taitojen oppiminen ei tapahdu automaattisesti, vaan se edellyttää suunnitelmallista ohjausta ja opetusta sosiaalisten taitojen opetukseen liikunnassa. Fyysisen kasvatuksen ja joukkueurheilun avulla lapset voivat kehittää käyttäytymismalleja, jotka auttavat ja tukevat heidän sosiaalista integroitumistaan ja vuorovaikutusta eri yhteisöissä. Jonesin (2024) tutkimuksessa kerrotaan, että joukkueurheiluun osallistuminen tarjoaa lapsille ja nuorille rakenteisen ympäristön, jossa sosiaalinen vuorovaikutus on keskeinen osa joukkueurheilun toimintaa. Tutkimuksen mukaan joukkueessa toiminen kehittää erityisesti yhteistyötä, kommunikointia ja ristiriitojen ratkaisemista, sillä yhteiset tavoitteet edellyttävät vuorovaikutusta ja toisen huomioimista jatkuvasti. Joukkueurheilu tarjoaa mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen ja ryhmän kiinnittymiseen, mikä tutkimuksen mukaan vahvistaa itseluottamusta ja myönteisten ihmissuhteiden luomista ja muodostumista.

3. Tutkimusongelmat

Tässä tutkimuksessa selvitetään joukkueurheilun yhteyttä lasten sosiaalisten sekä vuorovaikutustaitojen kehittymiseen tutkimalla lasten joukkueurheilun tuomia sosiaalisia hyötyjä sekä sen vaikutusta vuorovaikutustaitojen kehittymiseen lasten omasta mielestä.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisia sosiaalisia hyötyjä esikouluikäiset lapset kokevat osallistuessaan joukkueurheiluun?
2. Miten joukkueessa urheileminen vaikuttaa esiopetusikäisten lasten vuorovaikutustaitoihin heidän omasta mielestään?

4. Tutkimusmenetelmät

Tutkimus on toteutettu laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksen tavoitteena oli ymmärtää tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Eskola ja Suoranta (1998) määrittelevät kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston ja analyysin muodon kuvaukseksi. He korostavat, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskeistä on teorian rakentaminen empiirisestä aineistosta käsin sekä aineiston rajaaminen niin, että sen analysoiminen on mielekästä ja järkevää. Tärkeää on myös pohtia aineiston rajausta analysoinnin kannalta. Kvalitatiivinen analyysi perustuu siihen, että tutkija pyrkii tavoittamaan ilmiön merkityksen ja miten tutkittavat sen kokevat. Tutkimusaineisto hankittiin haastattelumenetelmän avulla. Haastattelu on järkevä tapa, kun halutaan tietää, mitä ihminen ajattelee ja mitä motiiveja hänellä saattaa olla (Eskola & Suoranta, 1998).

4.1 Osallistujat

Tutkimukseen osallistui neljä lasta iältään 7, 8, 9 ja 12-vuotiaita. Osallistujat ovat valikoituneet tutkijoiden lähipiiristä siten, että he ovat harrastaneet joukkueurheilua esiopetusiässä. Aineisto kerätään siis lapsilta, jotka kertovat kokemuksiaan ajanjaksolta, jolloin he olivat esiopetusikäisiä. Lapset ovat urheilleet eri joukkueissa ja lajeina ovat olleet jalkapallo, salibandy sekä jääkiekko. Kaksi nuorempaa osallistujaa ovat harrastaneet joukkueurheilua neljän vuoden ajan ja kaksi vanhempaa kuuden vuoden ajan. Jokainen osallistuja harrastaa edelleen joukkueurheilua. Haastatteluun osallistuvat henkilöt ovat antaneet kirjallisen tutkimusluvan. Tutkimuslupa on liitetty tietosuojaseloste (ks. Liite 1), jossa kerrotaan tutkimuksen tarkoituksesta, aineiston säilyttämisestä ja henkilöstörekisterin muodostumisesta. Lasten huoltajat ovat haastatteluissa tukena, ja tarvittaessa täydentämässä lasten vastauksia. Aineiston anonymiteetin varmistamiseksi osallistujille annettiin koodinimet L1, L2, L3 ja L4, joita käytettiin koko tutkielman ajan.

4.2 Aineiston hankkiminen ja kuvaus

Tutkimusaineisto hankittiin haastattelemalla lapsia, jotka ovat esiopetusiässä harrastaneet joukkueurheilua sekä heidän huoltajiaan. Haastattelurunko muodostettiin siten, että lapsen on helppo vastata kysymyksiin omien kokemusten pohjalta. Haastattelukysymykset olivat:

1. Oletko saanut uusia kavereita harrastuksista, ja vietätkö aikaa myös harrastuksen ulkopuolella heidän kanssaan?
2. Koetko, että joukkueurheilu on auttanut sinua olemaan rohkeampi muissakin tilanteissa / ympäristöissä kuin joukkueessa?
3. Miten autat joukkuekaveria sanallisesti harjoituksissa tai peleissä, jos hän tarvitsee apua, ja voiko joukkuekaveria auttaa jollakin muullakin tavalla kuin sanallisesti?
4. Oletko oppinut joukkueessa sanomaan mielipiteitäsi tai antamaan ohjeita muille? Ja onko joukkueurheilu rohkaissut ilmaisemaan mielipiteitään ja antamaan ohjeita / palautetta myös joukkueen ulkopuolella?
5. Käyttekö keskustelua kavereiden kanssa harjoitusten aikana? Minkälaista se on? Onko harjoituksissa kavereiden kanssa sanatonta vuorovaikutusta eli ilmeitä ja eleitä esimerkiksi?

Loimme haastattelussa käyttämämme kysymykset vastataksemme tutkimuskysymyksiin. Haastattelimme jokaisen lapsen yksitellen, mutta jokaisella lapsella on huoltaja tukemassa lasten vastaamista. Lapsi vastaa ensimmäisenä kysymykseen ja huoltaja tarvittaessa tukee ja täydentää lapsen vastausta.

4.3 Aineiston analysointi

Haastattelujen pohjalta laadittiin litterointi, jota käytettiin tutkimusaineistona. Litteroinnissa haastateltavien vastaukset kirjoitettiin auki ja eroteltiin yksilöllisesti. Aineiston anonymiteetin varmistamiseksi käytettiin koodinimiä, joista ei käy ilmi haastateltavien henkilöllisyys. Tutkimuksessa hyödynnettiin aineistolähtöistä analyysiä Tuomen ja Sarajärven (2017) esittämien periaatteiden mukaisesti. Analyysi eteni vaiheittain siten, että litteroidusta aineistosta poimittiin tutkimuskysymysten kannalta olennaiset ilmaukset. Näitä ilmauksia pelkistettiin säilyttäen niiden keskeinen merkityssisältö. Pelkistettyjä ilmauksia ryhmiteltiin niiden sisällöllisten yhtäläisyyksien perusteella, minkä pohjalta muodostettiin alaluokkia. Alaluokkia yhdistämällä muodostettiin edelleen yläluokkia eli kategorioita. Luokittelun perusteella toimivat ilmausten merkityssisällöt ja niiden väliset yhteneväisyydet. Näin muodostetut kategoriat vastasivat tutkimuskysymyksiin aineistolähtöisesti.

4.4 Tutkimusetiikka

Tutkimuksessa noudatetaan Mertonin (1957) määrittelemiä tieteeneetoksen neljää perusnormia, jotka ovat universalismi, tieteellisentiedon julkisuus ja yhteisomistus tiedeyhteisössä, puolueettomuus sekä järjestelmällinen kritiikki. Tutkimusta tehtäessä on toimittu eettisesti ja osallistujien yksityisyyttä suojaten. Jokaiselta osallistujalta saatiin kirjallinen hyväksyntä (ks. Liite 1). Tutkimuksen aikana käytettiin osallistujista koodinimiä, jotta heidän henkilöllisyytensä pysyy salassa. Tutkimusaineisto säilytetään Turun yliopiston ylläpitämällä tietoturvaisella Seafire-alustalla.

5. Tutkimustulokset

Tulokset esitetään niin, että ensin vastataan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen “Millaisia sosiaalisia hyötyjä esiopetusikäiset lapset kokevat osallistuessaan joukkueurheiluun?”, ja sen jälkeen toiseen tutkimuskysymykseen “Miten joukkueessa urheileminen vaikuttaa esiopetusikäisten lasten vuorovaikutustaitoihin heidän omasta mielestään?”. Tulokset esitetään viiden tyyppiluokan kautta: 1) ystävyysuhteita ja sosiaalista verkostoa rakentava kokemus, 2) yhteenkuuluvuutta ja emotionaalista turvaa tuottava kokemus, 3) aktiivinen ja luottamuksen kautta rohkaistunut vuorovaikuttaja, 4) varovasti rohkaistunut vuorovaikuttaja ja 5) toiminnallinen mutta puheesta vetäytyvä vuorovaikuttaja.

5.1 Sosiaaliset hyödyt joukkueurheilussa

5.1.1 Ystävyysuhteita ja sosiaalista verkostoa rakentava kokemus

Joukkueurheilu tässä tyyppiluokassa näkyy ensisijaisesti ympäristönä, jossa luodaan uusia ystävyysuhteita. Osa lapsista, joita haastattelimme, oli saanut uusia kavereita harrastuksesta. L1 kertoi saaneensa joukkueurheilusta uusia kavereita, kun taas L3 kuvasi joukkuetta sanomalla: ”*kaikki ne on mun kavereita.*”. L4 eritteli, että on saanut sählystä: ”*ainakin 9*” ja jalkapallosta ”*ainakin 25*” uutta kaveria. Joukkueurheilusta lasten saamat ystävyysuhteet eivät rajoittuneet pelkästään harrastukseen, vaan L1 ja L3 sanoivat viettävänsä heidän kanssaan aikaa myös vapaa-ajalla. Vapaa-aikaa näiden kavereiden kanssa vietettiin esimerkiksi kyläillen ja pelaten eri pelejä: ”*yleensä kaverin luona pelataan sisällä sählyä ja sen jälkeen pelataan pleikalla*”. L3 totesi, ettei usko, että he olisivat ikinä tutustuneet ilman harrastusta.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että joukkueurheilu toimii vertaissuhteiden mahdollistajana sekä sosiaalisen verkoston laajentajana. Joukkue näyttäytyy yhteisönä, jossa merkityksellisiä vertaissuhteita muodostuu. Keskeiseksi sosiaaliseksi hyödyksi nousee lapsen kokemus siitä, että on monia kavereita sekä mahdollisuuksia yhteiseen tekemiseen niin harrastuksissa kuin sen ulkopuolella.

5.1.2 Yhteenkuuluvuutta ja emotionaalista turvaa tuottava kokemus

Tässä tyyppiluokassa joukkueurheilu näyttäytyi yhteisönä, jossa lapsi pääsee kokemaan jaettuina onnistumisen kokemuksia, vastavuoroista kannustamista sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Keskeiseksi sosiaaliseksi hyödyksi nousee kokemus ryhmään kuulumisesta ja

yhdessä tekemisestä. Haastattelussa L2 ja L4 kertoivat tilanteista, joissa onnistumisia juhliitaan yhdessä joukkueena. Maalin jälkeen: *”me annetaan läpyt ja taputetaan”*. L2 kuvaili joukkueurheilun parhaimmaksi asiaksi: *”kaverit, yhdessä onnistumisen ja voittamisen”*. Tällaisten yhdessä jaettujen hetkien kautta muodostuu kokemus siitä, että onnistumiset ovat jaettuja, ja että joukkueessa toimitaan yhdessä.

Myös toisten huomioiminen ja kannustaminen oli koettu merkitykselliseksi. L3 kertoi rohkaisevansa joukkuekaveriaan epäonnistumisten jälkeen sanomalla: *”seuraava vaihto menee paremmin”* tai *”ens treenit menee paremmin, että ei haittaa”*. Kannustamisen merkitys näkyi myös vastavuoroisena: *”jos joku muu kannustaa mua, se tuntuu niin hyvältä”*. Tämä viittaa siihen, että myönteinen joukkueessa koettu palaute tuottaa lapselle emotionaalisesti merkittäviä kokemuksia. Emotionaalinen tuki näkyi myös pieninä eleinä joukkueurheilussa. L2 kertoi, että jos hän huomaa, että kaverilla on paha mieli, hän: *”laittaa käden olalle”*. Tällaiset teot kertovat turvallisesta sekä välittävästä ilmapiiristä. Lisäksi lapsen huoltaja kertoi, että hänen lapsensa on: *”uskaltanut enemmän kuin ennen”*, erityisesti toimiessaan aikuisten seurassa. Tämä toteamus viittaa lapsen laajempaan kokemukseen sosiaalisesta varmuudesta.

Voidaan todeta, että tässä tyyppiluokassa joukkueurheilun sosiaalinen hyöty rakentuu yhteisöstä, joka on kannustava sekä hyväksyvä. Joukkue tarjoaa lapselle kokemuksia esimerkiksi yhdessä osallistumisesta, yhteenkuuluvuuden tunteesta sekä kokemuksen antaa tukea toisille joukkuekavereille. Nämä kaikki osa-alueet vahvistavat lapsen kokemusta osallisuudesta vertaisryhmään.

5.2 Joukkueurheilun vaikutukset vuorovaikutustaitoihin

5.2.1 Aktiivinen ja luottamuksen kautta rohkaistunut vuorovaikuttaja

Tyyppiluokassa aktiivinen ja luottamuksen kautta rohkaistunut vuorovaikuttaja havaittiin laaja-alaisia ja myönteisiä vaikutuksia joukkueurheilun kautta kehittyviin vuorovaikutustaitoihin. Haastattelussa tuli ilmi, että L3 on saanut paljon uusia kavereita joukkueharrastuksen myötä ja hän kertoi viettävänsä usein aikaa heidän kanssaan myös harrastuksen ulkopuolella: *”kaikki ne on mun kavereita”*. Joukkueessa esiintyi sekä sanallista että sanatonta vuorovaikutusta.

L3 kertoi saavansa rohkaisua puhumiseen joukkueessa. Se ilmeni ohjeiden antamisena ja muiden kannustamisena. Kannustaminen näyttäytyi joukkueessa tietoisena ja

merkityksellisenä toimintana, joka rakentui aiemmista omakohtaisista kokemuksista sekä ymmärryksestä siitä, miltä kannustaminen tuntuu vastaanottajan näkökulmasta. Kuten L3 totesi: *”jos joku muu kannustaa mua, se tuntuu niin hyvältä, niin oon alkanut ite enemmän kannustamaan”*. Lapsi toi esiin, että luottamus joukkueeseen ja joukkuekavereihin oli keskeinen tekijä vuorovaikutuksen vahvistumiseen. Luottamus mahdollisti avoimemman ja aidomman kommunikoinnin joukkueen sisällä: *”on helpompi puhua, kun luottaa ihmiseen”*.

Vuorovaikutustaidot siirtyvät myös joukkueesta sen ulkopuolelle. L3 koki, että hänen oli helpompaa toimia vuorovaikutuksessa ja ilmaista omia mielipiteitään myös arjen muissa tilanteissa, kuten esimerkiksi koulussa ja kotona. Sanattomasta vuorovaikutuksesta L3 kertoi, että eleet ja ilmeet auttavat erityisesti eri tunteiden tunnistamiseen ja ilmaisemiseen. Lapsi totesi näin: *”jos joku asia ärsyttää, sen kyllä näkee toisen naamasta”*. Tämä tyyppiluokka kuvaa sitä, että joukkueurheilu ympäristönä tukee vuorovaikutustaitojen kokonaisvaltaista kehittymistä.

5.2.2 Varovasti rohkaistunut vuorovaikuttaja

Varovasti rohkaistuneen vuorovaikuttajan tyyppiluokkaa kuvaava lapsi kokee, että joukkueurheilu on tuonut mukanaan rohkeutta vuorovaikutustilanteisiin, mutta lapsen osallistuminen on edelleen osittain harkitsevaista sekä varautunutta. L1 kertoi saaneensa kavereita harrastuksesta ja viettävänsä heidän kanssaan aikaa satunnaisesti myös vapaa-ajalla. Pienemmät ryhmät tuntuivat lapsen mielestä mukavammilta kuin isot ryhmät: *”mä pystyn mennä isompaankin ryhmään, mutta pienemmät ryhmät ovat kivampia”*. Yleisesti lapsi koki vuorovaikutuksen joukkueessa luontevana sekä myönteisenä.

L1 koki, että hän pystyy kertomaan avoimesti mielipiteitään joukkueen sisällä ja antamaan ohjeistuksia ja neuvoja muille joukkuekavereille. Sanallinen neuvojen anto korostui haastattelussa avun annon muotona, kuten joukkuekaverin ohjaamisena kentällä: *”mä sanon, et kannattaa kattoo mallia ja kysyä opelta, jos ei osaa”*. Osana joukkueen toimintaa näyttäytyi erilainen sanaton vuorovaikutus, kuten esimerkiksi eleet ja ilmeet. L1 toi haastattelussa esiin myös sen, että kun joukkuekaveria harmittaa, voi käyttää apunaan empaattista vuorovaikutusta. Esimerkki empaattisesta vuorovaikutuksesta haastattelussa oli käden laittaminen toisen olkapäälle: *”saatan laittaa käden olalle”*.

Tämä tyyppiluokka kuvaa erityisesti sitä, että vuorovaikutus on vahvistunut joukkueurheilussa, mutta lasten kesken on myös yksilöllisiä eroja sekä varovaisuutta. Vaikkakin joukkueurheilun koettiin tuoneen lisää itsevarmuutta, myös joukkueen

ulkopuolella tapahtuviin vuorovaikutustilanteisiin, koettiin silti, että esimerkiksi koulutilanteessa pienemmässä ryhmässä koetut vuorovaikutustilanteet ovat mieluisampia.

5.2.3 Toiminnallinen mutta puheesta vetäytyvä vuorovaikuttaja

Toiminnallisen mutta puheesta vetäytyvän vuorovaikuttajatyypin kohdalla joukkueurheilu ei näyttäytynyt merkittävänä tekijänä puhutun vuorovaikutuksen kehittämisessä. L2 kuvasi itseään melko hiljaiseksi joukkueessa, mutta erityisesti koulussa lapsi kertoi olevansa hiljainen. Lapsi kertoi ilmaisevansa mielipiteitään harvoin, mutta yleensä mielipiteet tuli esiin tilanteissa, joissa lapsi koki turhautumisen tunteen voimakkaana: *”jos mulla menee hermot, niin silloin mä sanon, muuten oon hiljaa”*.

Vuorovaikutus joukkueessa ilmeni puheen sijaan toiminnallisena. Haastateltavat osallistuivat peleihin ja harjoituksiin aktiivisesti, mutta tässä tyyppiluokassa sanallinen vuorovaikutus jäi vähäisemmäksi kuin muissa tyyppiluokissa. Keskeisimmät vuorovaikutuskeinot olivat sanattoman vuorovaikutuksen muotoja. Näitä sanattoman vuorovaikutuksen muotoja olivat esimerkiksi ”läpyjen” antaminen, taputtaminen ja yhdessä tekeminen joukkueurheilutilanteissa. L2 sanoi: *”jos joukkue tekee maalin, niin annetaan läpy”*. Vaikka lapsi kertoi ja tunnisti tilanteita, joissa hän neuvoi ja auttoi joukkuekaveria, hän ei itse kokenut tilanteiden auttavan vuorovaikutustaitojen oppimisessa tai kehittämisessä suoranaisesti.

Keskustelut joukkueessa ja joukkuekavereiden kanssa olivat satunnaisia ja liittyivät usein yhteiseen tekemiseen ja vapaa-aikaan. Sanallinen vuorovaikutus ei laajentunut merkittävästi joukkueurheilun ulkopuolelle. Tämä tyyppiluokka osoittaa, ettei joukkueurheilun tuoma vuorovaikutus ja sosiaalinen kanssakäyminen johda automaattisesti sanallisen vuorovaikutuksen vahvistumiseen, vaikka joukkueen toimintaan osallistuminen olisi aktiivista muulta osin.

Yhteenvedona tuloksista voidaan todeta, että joukkueurheilun yhteys lasten vuorovaikutustaitoihin ei ole yksiselitteinen, vaan riippuu yksilöstä itsestään. Tyyppiluokat havainnollistivat sen, että osa lapsista kokee joukkueurheilun merkittävänä vuorovaikutustaitojen vahvistavana tekijänä. Toiset lapset kokivat sen vaikutuksen rajallisempaan tai vuorovaikutus painottui enemmän toiminnalliseen osallistumiseen. Kaikissa tyyppiluokissa voidaan pitää yhteisenä tekijänä kuitenkin sitä, että joukkueurheilu tarjoaa lapsille mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja sen kehittämiseen. Taitojen vahvistuminen

riippuu kuitenkin lapsen sosiaalisista suhteista sekä kokemuksista joukkueessa ja joukkueurheilun parissa. Tämä osoittaa, että joukkueurheilun vaikutukset eivät ole automaattisia, vaan ne rakentuvat yksilöllisesti lapsen omien valmiuksien ja ympäristön vuorovaikutuksen kautta.

6. Pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia sosiaalisia hyötyjä esiopetusikäiset lapset kokevat joukkueurheilusta sekä miten joukkueessa toimiminen vaikuttaa heidän vuorovaikutustaitoihinsa heidän näkökulmastaan. Tulokset osoittivat, että joukkueurheilun sosiaaliset vaikutukset ovat moninaisia mutta hyvin yksilöllisiä. Joukkueurheilu näyttäytyy lapsille ennen kaikkea sosiaalisena ympäristönä, jossa vuorovaikutusta harjoitellaan sekä sanallisesti että sanattomasti, mutta vaikutusten laajuus on kuitenkin lapsikohtaista.

Sosiaaliin hyötyihin liittyvät tulokset osoittavat, että joukkueurheilu toimii merkittävänä vertaissuhteiden rakentajana. Suurin osa lapsista kuvasi saaneensa harrastuksen kautta uusia ystäviä ja viettävänsä aikaa heidän kanssaan myös vapaa-ajalla. Tämä tukee aiempaa tutkimusta, jonka mukaan joukkueurheilu tarjoaa lapsille luonnollisen ympäristön sosiaalisten suhteiden muodostamiseen ja ylläpitämiseen (Gil-Madrone ym., 2014). Tutkimuksessa havaittiin, että liikunta ja pelilliset tilanteet luovat mahdollisuuksia oppia käyttäytymismalleja, jotka tukevat lapsen kykyä toimia ryhmässä. Tässäkin tutkimuksessa saatiin tulos, jonka mukaan joukkue näyttäytyy yhteisönä, jossa merkityksellisiä vertaissuhteita muodostuu ja jossa lapsi kokee olevansa osa ryhmää.

Tutkimuksessa saatiin tuloksia myös liittyen lasten yhteenkuuluvuuteen ja emotionaalisen tuen kokemuksiin. Lapset kuvasivat joukkueen ilmapiiriä kannustavaksi ja turvalliseksi ja toivat esiin tilanteita, joissa joukkueessa jaettiin onnistumisia ja tuettiin toisia epäonnistumisten hetkellä. Tällaiset kokemukset vahvistavat lapsen tunnetta siitä, että hän kuuluu ryhmään ja että hänen panoksensa on merkityksellinen. Myönteiset vertaissuhteet ja turvallinen ilmapiiri tukevat lapsen sosiaalista hyväksyntää ja positiivisia tunnekokemuksia (Weiss & Wiese-Bjorstal, 2009). Tämän tutkimuksen tulokset osoittivat samansuuntaisesti, että kannustaminen, yhteiset onnistumiset ja toisten huomioiminen ovat keskeisiä joukkueurheilun sosiaalisia hyötyjä.

Vuorovaikutustaitojen osalta tulokset osoittavat, että osa lapsista koki joukkueurheilun vahvistaneen heidän sanallista vuorovaikutustaan ja rohkeuttaan ilmaista omia mielipiteitään. Toiset lapset taas tukeutuivat enemmän sanattomiin vuorovaikutusmuotoihin. Esimerkiksi toiminnallinen mutta puheesta vetäytyvä vuorovaikuttaja osallistui aktiivisesti joukkueen toimintaan, mutta ei kokenut sanallisen vuorovaikutuksen vahvistuneen merkittävästi. Tätä

voidaan tarkastella myös Banduran (1977) sosiaalisen oppimisen teorian kautta. Lasten vuorovaikutustaidot kehittyvät havainnoinnin, mallien seuraamisen ja minäpystyvyyden kokemusten kautta. Jos lapsi ei samaistu sanallisiin malleihin tai ei itse koe kielellistä itseilmaisua omaksi vahvuudekseen, sanallinen vuorovaikutus ei välttämättä kehity, vaikka toiminnallinen osallistuminen vahvistuisi. Tämä osoittaa, että joukkueurheilu ei automaattisesti kehitä kaikkia vuorovaikutuksen osa-alueita, vaan vaikutukset riippuvat lapsen yksilöllisistä lähtökohdista ja kokemuksista.

Toisaalta aktiivinen ja luottamuksen kautta rohkaistuneen vuorovaikuttajan tyyppiluokka osoitti, että joukkueurheilu voi parhaimmillaan tukea vuorovaikutustaitojen kokonaisvaltaista kehittymistä. Tämän tyyppiluokan lapset kuvasivat joukkueen ilmapiiriä turvalliseksi ja luottamukselliseksi, mikä mahdollisti avoimen kommunikoinnin ja rohkeuden ilmaista omia mielipiteitä. Luottamuksen merkitys korostui erityisesti siinä, että lapset kokivat vuorovaikutustaitojen siirtyvän myös joukkueen ulkopuolisiin tilanteisiin, kuten kouluun ja kotiin. Tämä tukee Banduran (1977) sosiaalisen oppimisen teoriaa, jonka mukaan oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ja mallintamisen kautta, ja opitut taidot voivat siirtyä uusiin tilanteisiin.

Tulokset osoittavat myös, että joukkueurheilun sosiaalisten hyötyjen toteutuminen edellyttää turvallista ja kannustavaa ilmapiiriä. Tämä on linjassa Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) kanssa, jossa korostetaan yhteisten sääntöjen, selkeiden toimintatapojen ja myönteisen vuorovaikutuksen merkitystä. Joukkueurheilu voi toimia tällaisena oppimisympäristönä, mutta vain silloin, kun toiminta on ohjattua ja lapsen kehitystasolle sopivaa. Kuten aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, urheilutoiminta voi tukea lasten itsesääätelyä, tunteiden ilmaisua ja sosiaalista vuorovaikutusta (Erdilanita & Ma'mun, 2024). Vaikutusten laajuus riippuu kuitenkin toiminnan laadusta ja lapsen omista valmiuksista. Tämän tutkimuksen tulokset tukevat sitä näkemystä, että joukkueen ilmapiirillä ja ohjauksen merkityksellä on osansa vuorovaikutustaitojen kehittymiselle.

Tutkimuksen rajoitteena voidaan pitää pientä otosta. Neljän lapsen kokemukset eivät ole yleistettävissä kaikkiin esiopetusikäisiin lapsiin, mutta ne tarjoavat kuitenkin arvokasta tietoa siitä, miten lapset itse kokevat joukkueurheilun sosiaaliset vaikutukset. Lisäksi vanhempien läsnäolo haastatteluissa saattoi vaikuttaa lasten vastauksiin, vaikka heidän roolinsa oli ensisijaisesti tukea ja täydentää tarvittaessa lapsen omia näkemyksiä. Tulevaisuudessa olisi

hyödyllistä toteuttaa laajempi tutkimus, jossa mukana olisi useampia lapsia erilaisista sosioekonomisista, kulttuurisista ja liikunnallisista taustoista. Näin saataisiin laajempi aineisto ja monipuolisemmat tutkimustulokset.

Kokonaisuudessa tutkimus osoittaa, että joukkueurheilu voi tarjota esiopetusikäisille lapsille merkittäviä sosiaalisia hyötyjä, mutta vaikutukset ovat yksilöllisiä ja riippuvat lapsen omista kokemuksista. Joukkueurheilu voi toimia tärkeänä oppimisympäristönä, jossa lapset harjoittelevat vuorovaikutusta, empatiaa, yhteistyötä ja itsesäätelytaitoja. Nämä ovat keskeisiä tekijöitä lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja hyvinvoinnille. Tulokset korostavat tarvetta tukea laadukasta ja lapsilähtöistä joukkueurheilutoimintaa. Tällöin sen sosiaaliset hyödyt voivat toteutua mahdollisimman laajasti, parhaalla mahdollisella tavalla.

Lähdeluettelo

Ahonen, T., Ruoppila, I., & Pulkkinen, L. (2023). *Ihmisen psykologinen kehitys*. Santalahti-Kustannus.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*.

Bhimavarapu, M. (2025). Sports as a tool for social development: How teamwork and competition shape children's social skills. *European Journal of Educational and Development Psychology, 13(1)*, 16–29. <https://doi.org/10.37745/ejedp.2013/vol13n11629>

Dhanda, B., & Chhikara, S. (2003). Social skill competencies in babies: Its improvement in relation with ecological factors. *Journal of Human Ecology, 14(5)*, 367–371.

Erdilanita, U., & Ma'mun, A. (2024). The role of sports participation on social skill development in early childhood and adolescence. In A. M. Sholikhah et al. (Eds.), *Proceedings of the International Seminar of Sport and Exercise Science (ISSES 2024), Advances in Health Sciences Research*, 160–174. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-593-5_17

Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.

Eys, M. A., & Carron, A. V. (2001). Role ambiguity, task cohesion, and task self-efficacy. *Small Group Research, 32(3)*, 356–373.

Gil-Madrona, P., Samalot-Rivera, A., Gutiérrez, M. E., Rodenas-Jiménez, J., & Rodenas-Jiménez, M. L. (2014). Improving social skills through physical education in elementary 4th year. *American Journal of Sports Science and Medicine, 2(6A)*, 5–8. <https://doi.org/10.12691/ajssm-2-6A-2>

Jones, D. (2024). Impact of team sports participation on social skills development in youth. *American Journal of Recreation and Sports, 3(2)*, 24–34. <https://doi.org/10.47672/ajrs.2400>

Kaya, İ., & Deniz, E. M. (2020). The effects of life skills education program on problem behaviors and social skills of 4-year-old preschoolers. *Ilkogretim Online – Elementary Education Online*, 612–623. <http://ilkogretim-online.org.tr/doi.org/10.17051/2020.692983>

Merton, R. K. (1957). *Social theory and social structure*. Free press.

Neitola, M., af Ursin, P., & Pihlaja, P. (2024). Explaining children's social relationships in early childhood: The role of parental social networks. *European Early Childhood Education Research Journal*, 32(2), 383–398. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2023.2257912>

Opetushallitus. (2014). *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. (Luettu 15.2.2026). [esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf](#)

Sarajärvi, A., & Tuomi, J. (2017). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Webster-Stratton, C. R. (2004). Strengthening social and emotional competence in young children—The foundation for early school readiness and success: Incredible Years classroom social skills and problem-solving curriculum. *Infants & Young Children*, 17(2), 96–113.

Weiss, M. R., & Wiese-Bjornstal, D. M. (2009). Promoting positive youth development through physical activity. *President's Council on Physical Fitness and Sports Research Digest*, 10(3), 1–8.

Ölçer, S., & Aytar, A. G. (2014). A comparative study into social skills of five-six year old children and parental behaviors. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 141, 976–995. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.05.167>

Liitteet

Suostumuslomake haastattelututkimukseen osallistuville

Olemme varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijat Ella Leppänen ja Eetu Levonen Turun yliopiston opettajankoulutuslaitoksen Rauman kampukselta. Teemme kandidaatintutkielmaa, jonka tavoitteena on tutkia joukkueurheilun sosiaalisia hyötyjä nuorten itsensä mielestä. Tutkielman ohjaajana toimii yliopistonlehtori Anne Sorariutta. Tutkimusmenetelmänä käytämme haastattelua. Haastattelu tallennetaan puhelimella, joka ei ole haastattelun aikana verkkoyhteydessä. Tallennamme haastatteluaineiston Turun yliopiston ylläpitämään tietoturvalliseen Seafire-palveluun, johon vain meillä tutkimuksen tekijöinä on pääsy. Tallenne säilytetään kandidaatintutkielman valmistumiseen saakka ja hävitetään viimeistään 31.7.2026. Haastatteluun osallistuvien henkilöiden henkilöllisyys ei paljastu missään tutkimuksen vaiheessa. Tutkimukseen osallistuva voi keskeyttää tutkimukseen osallistumisen missä tahansa tutkimuksen vaiheessa tai kieltää antamansa haastattelun käytön tutkimusaineistona ilmoittamalla siitä tutkimuksen tekijöille.

Ella Leppänen

Eetu Levonen Anne Sorariutta

0440502833

0449670676

050 465 2347

ella.k.leppanen@utu.fi

eetu.a.levonen@utu.fi

anne.sorariutta@utu.fi

Suostun osallistumaan haastattelututkimukseen

Paikka ja päivämäärä

Nimi ja nimen selvennös

Kiitos osallistumisesta!